

4 Corespondența corinteană a lui Pavel

Dacă Roma nu fusese încă vizitată de Pavel, când acesta începuse să scrie epistola, Corintul este unul din orașele importante unde Pavel a predicat în persoană evanghelia (a doua călătorie misionară, 50-53, anii 50-51; *cf.* și în a treia călătorie, 56-57). Într-un fel, Corintul este unul din primele mari experimente ale bisericii în expansiune. Biserica din Corint reprezintă una din primele biserici între păgânii cultivați și prosperi economic, cu membri emigrați aici din țările imperiului roman, iar problemele ei sunt reprezentative pentru greutățile precum și pentru oportunitățile întâlnite de evanghelie în drumul ei până la „marginile pământului”.

4.1 Pavel în Corint: date generale

Corintul era un oraș prosper economic, cu o cultură amestecată și cu locuitori veniți de pe tot cuprinsul imperiului roman. După ce fusese distrus în 146 î.H. de proconsulul E. Mummius, pentru că se implicase în Liga Aheeană, Iulius Cezar l-a reconstruit în 44 î.H., sub numele *Colonia Laus Iulia Corinthiensis* și a încurajat re-popularea lui cu oameni liberi și sclavi eliberați. După ce Ahaia (Aheea) a devenit provincie senatorială, capitala ei a fost fixată la Corint, sub conducerea unui proconsul, desemnat pe un an (aici Pavel se va întâlni cu proconsulul Lucius Iunius Gallio, 51-52 d.H.).

Orașul a atins în timpul lui Pavel aproximativ 400,000 de locuitori și era vestit prin dinamismul său economic (port pe istmul Corintean, între Marea Egee și Marea Ioniană), prin cultura sa religioasă păgână diversă, și prin imoralitatea sa. Aici se găseau tot felul de temple și locuitorii se închinau și zeilor greci și romani, și celor egipteni (Isis și Serapis), și bineînțeles, împăratului roman, și altor zeități. Conform lui Philo în primul secol aici trăia și o importantă comunitate evreiască.¹

¹ Philo, Legatio ad Gaium, 281.

Locuitorii Corintului erau supuși unei concurențe acerbe și oportunitățile de câștig nu erau de neglijat, în timp ce viața era destul de scumpă. Un proverb al timpului spunea că „nu-i la îndemâna oricui să călătorească în Corint”.² Chiar și Pavel, când a stat în Corint aproximativ un an jumătate (Fapte 18 :11-12, primăvara 50 – toamna 51 d.H.), s-a ocupat împreună cu Aquila și Priscilla, precum și cu Timotei, cu confecționarea și vânzarea corturilor (Fapte 18 :1-3; cei fără ocupație nu erau tolerați, de obicei, un motiv în plus ca Pavel să lucreze, cf. 1 Cor. 9 :1-18).

Varietatea locuitorilor și prosperitatea lor, ca și intensitatea concurenței și a confruntărilor, se reflectau și în viața Bisericii, care pare să fi fost formată din credincioși cu educație și ocupații diferite, de clasă medie, fără săraci dar și fără membri ai aristocrației bogate, provenind mai ales dintre neamurile păgâne.³ Membrii bisericii din Corint par confuzi cu privire la statutul lor social și cultural, în tranziție, dorind parcă să se remarce prin ceva deasupra celorlalți, de unde apar și partidele, neînțelegerile.⁴ Cultura Corintului era cultura amestecată unui oraș cosmopolit unde publicitatea, lauda, succesul și respectabilitatea (onoarea în antiteză cu rușinea; succesul vs. eșec) erau la mare prețuire, și prezentarea acestor valori avea rafinamentul unei arte.⁵ Viața în Corint era pragmatică și intens competitivă, imorală, cu o cultură

² Horațiu, *Epistulae*, 1.17.36, Strabon, *Geografica*, 8.6.20.

³ W.A. Meeks, *The First Urban Christians: The Social World of the Apostle Paul*, New Haven, CT: Yale University, 1983, 73. Contra argumentului lui Theissen, potrivit căruia în Corint erau și oameni cu statut social foarte înalt, cf. G. Theissen, *The Social Setting of Pauline Christianity*, Philadelphia, PA: Fortress, 1982, chs. 1-3. F. Fisher crede că mulți dintre membrii bisericii erau sclavi, unii în casa unor creștini, de exemplu, Stefana, Fortunat și Ahaic par să fi fost sclavi în casa unei aristocrate pe nume Cloe (F. Fisher, *Commentary on 1&2 Corinthians*, Waco, TX: Word Books, 1975, 10-11).

⁴ Dunn, *1 Corinthians*, 49.

⁵ B. Witherington iii, *Conflict and Community in Corinth: A Socio-Rhetorical Commentary on 1 and 2 Corinthians*, Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1995, 8.

pluralistă, în multe privințe asemănătoare cu societatea prezentă, post-modernă.⁶

Relația lui Pavel cu această cetate este una complexă: el este părinte spiritual al Bisericii de aici, un învățător respectat, dar se află și în conflict indirect sau direct cu unii dintre credincioși, fiind contestat sau comparat de ei cu alți lideri creștini (Apolo, Petru etc.); în același timp, Pavel trebuia și să intervină cu autoritate apostolică în viața Bisericii, spre lămurirea și împăcarea fraților.

El înțelege complexitatea schimbării vieții corintenilor de la păgânism la credința în Hristos, precum și entuziasmul și lipsa de maturitate a corintenilor în ce privește darurile Duhului Sfânt; de asemeni, înțelege problemele pe care le au ei în raportarea, în continuare, la viața și obiceiurile cetății grecești (organizarea cetății, competitivitate, relații cu templele păgâne și piața aferentă, raportarea la retorica greacă și dragostea de filosofie, la credințele adânc înrădăcinate în lumea elenistă cu privire la viața după moarte, la concepțiile despre familie etc.), și este gata să dea învățătură, după cum este gata să și intervină cu măsuri disciplinare.

Prima dată Pavel a vizitat această cetate în 50-51, (Fapte 18:10-12), după care s-a reîntors în Antiohia (Fapte 18:22, ca să plece, apoi, în Efes (Fapte 18:22). Atunci a fost înființată și Biserica din Corint (a doua călătorie misionară, 1 Cor. 2:1-5; 1:13-17; 3:5-10; 11:2, 23, 15:1; 2 Cor. 11:7-9). Se pare că a existat o primă scrisoare către corinteni care nu s-a păstrat (aprox. 52, cf. 1 Cor. 5:9, posibile ecouri din ea în 2 Cor. 6 :14-71).

Apoi apare 1 Corinteni, care este scrisă din Efes (1 Cor. 16:8, 9, 19), în anii 54-55, în timpul celei de a treia călătorii misionare a lui Pavel și spre sfârșitul șederii sale de trei ani în Efes. Ea vine ca răspuns la veștile alarmante de la cei „ai Chloeii” și la problemele ridicate de grupul lui Ștefana.

⁶ S.M. Pogoloff, *Logos and Sophia: The Rhetorical Situation of 1 Corinthians*, SBLDS 134, Atlanta, GA: Scholar Press, 1992, 7-196 etc. Cf. D. Harvey, *The Condition of Postmodernity*, Oxford: Blackwell, 1989, 3-120, esp. 5-15.

După 1 Corinteni Pavel vizitează din nou Corintul și participă la confruntare puternică cu oponenții săi (55 dH, cf. 2 Cor. 2:1; 12:14; 13:1,2). Aparent, aceasta a fost urmată de o scrisoare „dură” scrisă din Efes (posibil prezentă în 2 Cor. 10-13, cum sugerează unii autori, dar mai degrabă pierdută, ca. 55 dH, cf. 2 Cor. 2:4; 7:8). Ca urmare a acestei vizite, Pavel scrie 2 Corinteni, din Macedonia, probabil din Filipi, după ce a părăsit Efesul, în timpul celei de a treia călătorii misionare (56).

Pe ansamblu, etapele relației lui Pavel cu creștinii din Corint ar putea fi descrise conform următoarei scheme: ⁷

1. Începutul lucrării lui Pavel în Corint, ani: 50-51, cf. Fapte 18:1-17; 1 Tes. 3:6-13; 1 Cor. 2:1-5; 1:13-17; 2 Tes. 3:1-5; 1 Cor. 3:5-10; 11:2, 23, 15:1; 2 Cor. 11:7-9
2. O primă scrisoare, înaintea 1 Corinteni, pierdută, posibil prezentă parțial în 2 Cor. 6:14-71, an: 52, cf. 1 Cor. 5:9; 1 Corinteni, din Efes, ani: 54-55.
4. O vizită de muștrare, an: 55, cf. 2 Cor. 2:1; 12:14; 13:1-2
5. O scrisoare „dură” scrisă din Efes după întoarcerea din Corint, posibil prezentă, în parte, în 2 Cor. 10-13; an: 55, cf. 2 Cor. 2:4; 7:8.
6. Epistola 2 Corinteni, din Macedonia, scrisă la plecarea din Efes, după raportul încurajator al lui Tit, an: 56; în primă variantă, este posibil ca 2 Corinteni să fi inclus cap. 1-9, în cazul în care capitolele 10-14 reprezintă „scrisoarea dură”.
7. A treia vizită la Corint, an: 57, cf. datele din Fapte 20:1-3.

4.2 Importanța teologică și istorică a epistolelor

⁷ Cf. reconstrucția lui L.L. Cranford, www.cranfordville.com (sept., 2003).

Cele două epistole către corinteni au o importanță teologică și istorică deosebită deoarece, alături de 1-2 Tesaloniceni și, poate, de Romani, ele indică problemele cu care se confruntă o biserică tânără, cu credincioși veniți dintre păgâni, aflați la începutul vieții lor creștine.

Se observă, de exemplu, ecoul vieții sociale a Corintului, unde corintenii munceau din greu și strângeau bani pentru ei înșiși. Stilul de viață era foarte competitiv și, de aceea, exista puțină deschidere pentru dărnicie. Pavel a trebuit să îi învețe în mod expres să nu fie egoiști, ci să dăruiască Domnului și să îi ajute pe frații lor creștini, pe învățătorii care se află în slujire, în Biserică (2 Corinteni). De asemeni, el însuși face tot posibilul să nu le fie povară, ci să lucreze pentru întreținerea sa (în casa lui Aquila și Priscilla, ca angajat în confecționarea corturilor) și să se limiteze la ajutoarele primite din partea altor biserici, din alte țări sau localități⁸.

Ies, apoi, la iveală, nelămuriri legate de viața de familie și de viața sexuală, în general (dacă este mai bine să rămână celibatari sau dacă este mai bine să se căsătorească, care sunt prioritățile și cerințele în viața de familie, cum trebuie să se ferească de adulter și „atingerea” de alte femei – care nu este acceptabilă, pentru că nu trebuie întreținute legături în afara căsătoriei, dacă pot divorța sau nu de partenerii care au rămas necreștini etc.). În condițiile acestea, formând un tandem, 1 și 2 Corinteni permit observarea unor teme de bază cum sunt autoritatea apostolică și relația părintească, frățească, dintre Pavel și ceilalți credincioși, principiile disciplinării acelor care nu trăiesc o viață creștină frumoasă, sfântă (în particular, disciplinarea unui creștin care trăia în adulter, cu nevasta a

⁸ Grijă față de cei defavorizați (orfani, văduve, săraci, străini) apare în VT, unde evreii sunt învățați să fie generoși și drepti și să își aducă aminte că și ei au fost robi și străini în Egipt (Exod 22:21-24). Filadelphia (dragostea de fraț) și filoxenia (dragostea față de străini) sunt două concepte prin care creștinii au revoluționat lumea antică pentru că excluderea și disprețuirea, chiar condamnarea la moarte era politica obișnuită față de străini.

doua a tatălui său păgân, neînțelegând că felul de viață imoral și fără respect al păgânilor nu mai este acceptabil).

Se pare, de asemenea, că moda partidelor și a școlilor grecești a fost importată fără discernământ, și în Biserică. Așa cum grecii se considerau de partea filosofilor cinici, sau peripatetici, sau stoici, sau de partea altei școli, corinteni se simt îndreptățiți să se împartă și în Biserică în partide: unii se declarau că sunt „ai lui Chifa”, alții „ai lui Apolo”, „ai lui Pavel”, „ai lui Hristos”. Ei prețuiau foarte mult retorica și înțelepciunea vorbirii, fiindcă aceste calități stăteau la baza educației antice.

Creștinii corinteni nu știu cum să reacționeze față de mâncarea jertfită idolilor, dacă o pot cumpăra, atunci când se vinde la piață, sau nu, și dacă o pot consuma dacă sunt invitați undeva.

Legat de închinare și de mâncarea închinată Domnului (pâine, vin), ei nu știu cum să ia Cina Domnului. Se pare că o confundă cu un fel de masă la care fiecare servește ce și-a adus de acasă (încă o dată, un individualism acerb), și nu sunt în stare să deosebească semnificația trupului și sângelui Domnului.

Tot influențele închinării din templele păgâne îi face să fie foarte atașați de darurile miraculoase ale Duhului Sfânt, apreciind foarte mult vorbirea în limbi și disprețuind dragostea, îngăduința, iertarea, politețea, bunătatea (calități care în Galateni 5 sunt numite „roadele” Duhului Sfânt). Vorbirea extatică în limbi necunoscute era prezentă și în închinarea păgână, în transa în care cădea profetesa Pythia, la Delphi, și în alte temple păgâne.

Rezolvarea conflictelor din Biserică și relația cu societatea păgână le sunt, iarăși, neclare. Pavel îi mustră pentru că nu sunt gata să se împace și să se ierte și pentru că au o proastă mărturie în societate atunci când merg să se pârască unii pe alții la tribunalul păgân.

Corinteni nu înțeleg învierea – nici realitatea ei, nici importanța ei pentru evanghelie, și nici nu au vreo înțelegere a felului în care se va întâmpla. Se pare că erau condiționați de

gândirea grecească conform căreia spiritul omului supraviețuiește morții, dar trupul se pune în mormânt și nu este nevoie să mai învie, pentru că materia este, oricum, lipsită de putere.

La toate aceste dezorientări și confuzii, Pavel le dă răspunsuri relevante, convingătoare, pline de înțelepciunea Duhului Sfânt. El le vorbește despre natura nouă a vieții reînnoite prin Duhul Sfânt, despre ce înseamnă noul legământ prin Hristos, despre autoritatea și învățătura apostolică, despre nevoia de mărturie și de dragoste în viața creștină.

4.3 Epistola 1 Corinteni: autor și autenticitate

1 Corinteni este una din epistolele cele mai bine atestate din punct de vedere al autorului. De exemplu, prima epistolă a lui Clement către corinteni, scrisă la sfârșitul sec. 1 d.H. (posibil anul 96, la distanță de aproape 40 de ani de epistola lui Pavel), îl menționează pe Pavel ca autor al epistolei și face referință la unele din subiectele discutate în 1 Corinteni: „uitați-vă la epistola lui Pavel, cel binecuvântat... cu inspirație veritabilă, el v-a atenționat cu privire la sine și la Chifa și la Apolo, pentru că, încă de pe atunci, voi vă împărțeți în partide” (*1 Clement*, 47.1-3). Citate din 1 Corinteni și mențiuni ale mesajului epistolei apar și în alte pasaje ale epistolei lui Clement, în *1 Clement* 37:5; 47:1-3; 49:5; în Ignatius, *Efeseni* 16:1; 18:1; *Romani* 5:1; *Filadelfieni* 3:3, *Păstorul* de Hermas (3:6 - 1 Cor. 7:11; 4:4.1 - 1 Cor. 7:38-40, cca. 140-150), *Didahia* sau *Învățăturile celor doisprezece apostoli* (10:6 - 1 Cor. 16:22; 13:1-2 - 1 Cor. 9:13-14; 16:6 - 1 Cor. 15:22, cca. 120-150).⁹ Ecouri din ea se simt și în literatura apocaliptică evreiască târzie, cum ar fi în „Înălțarea lui Isaia” (sec. 1 AD).

Autorul se numește pe sine „Pavel” în numeroase pasaje (cf. 1:1; 16:21, cf. 1:12-17; 3:4, 6, 22). De asemenea, există multe

⁹ W.G. Kümmel, *Introduction to the New Testament*, London: SCM Press, 1975, 275. Cf. și studiul introductiv al lui D.B. Wallace, <http://www.bible.org>, dec. 2002.

concordanțe între Faptele Apostolilor și 1 Corinteni (cu privire la Apolo, cf. Fapte 18 :1-11, 18 :27-19.1, și 1 Cor 3 :5-10; la Timotei: Fapte 18 :5, 19 :22, 1 Cor. 4 :17, 16 :10; la Sostene, Fapte 18:17, 1 Cor. 1:1).¹⁰

4.4 Epistola 1 Corinteni: destinatar și datare

Potrivit 1 Corinteni 16:8, Pavel a scris epistola cu puțin înainte sărbătorii evreiești a primelor roade (Cincizecime), aproximativ în primăvara anilor 54 sau 55 d.H. Textul din 1 Corinteni 16.1-8 aduce un detaliu important, faptul că adunarea de ajutoare pentru bisericile sărace din Ierusalim încă nu începuse. Pavel vizitase Corintul în 51-52, timp de cel puțin 18 luni, pe când Galion exercita funcția de proconsul în Ahaia (Fapte 18:10-12).¹¹ Se pare că a existat o legătură destul de bună între Pavel și cei din Corint, păstrată prin intermediul lui Timotei, Apolo, Sostene, Chloe, Ștefan, Fortunat și Ahaic, și alții (1 Cor. 1:1, 1:11, 4:17, 7:1, 16:12, 16:17). Epistola este scrisă din Efes (1 Cor. 16:8, 9, 19), în anii 54-55, în timpul celei de a treia călătorii misionare a lui Pavel și spre sfârșitul șederii sale de trei ani în Efes, la câțiva ani buni după prima vizită a lui Pavel la Corint. În Corint, la aceea dată, era slujea Apolo (Fapte 18:26-27; 1 Cor. 1:12).

¹⁰ J.D.G. Dunn, *1 Corinthians*, New Testament Guides, Sheffield: Sheffield Academic Press, 1995, 13-15.

¹¹ Inscripția de la Delfi, cca. AD 52, al 26-lea an al stăpânirii imperiale a lui Claudius, îl menționează pe Galion „Tiberius Claudius Caesar Augustus Germanicus Pontifex Maximus, în anul al 12 al investiturii de tribun, aclamat pentru a 26 oară, tată al țării... salută cetatea Delfi. Am fost plin zel, mult timp, pentru orașul lui Apollo și Pythia, dar cu privire la veștile recente, despre certurile dintre cetățeni raportate de Lucius Junio Gallio, prietenul meu și proconsul al Ahaiei,... rămâne în picioare hotărârea deja luată” (*apud* F.J. Foakes-Jackson; K. Lake, (eds), *The Beginnings of Christianity*, vols. 1-5, London, Macmillan, 1920-1933, retipărit Grand Rapids, MI: Baker Book House, 1965, trad. din *Sylloge Inscriptionum Graecarum* or SIG II.3, 801).

4.5 Epistola 1 Corinteni: ocazia scrierii epistolei

Pavel trimite această scrisoare îngrijorat în urma informațiilor primite din partea unei credincioase, Chloe, și a celor din casa ei (familie și slujitori), cf. 1 Corinteni 1:11, precum și din partea unei delegații din biserică, 1 Corinteni 7:1, grupul de credincioși format din Ștefan, Fortunat, Ahaic, 1 Corinteni 16:15-18 (posibil grupul care îl agreea pe Pavel ca lider).

Biserica este măcinată de certuri de partide, de învățături contradictorii, păgâne, și de alunecarea în păcate grosolane, într-un stil de viață la nivelul vieții obișnuite, păgâne, din Corint (cineva trăia cu mama sa vitregă, unii credeau că relațiile cu pretesele prostituate de la templele păgâne erau acceptabile, părerile erau împărțite cu privire la participarea la închinări și mese idolești în templele păgâne - acestea afectau și înțelegerea participării la Cina Domnului, euharistie, existau controverse cu privire la viața în doi, în căsătorie, și la valoarea celibatului – unii propuneau un fel de asceză maritală, existau controverse cu privire la darurile spirituale și rolul profeției - și păgânii uzau de profeție enigmatică, de vorbire în limbi, de darul minunilor etc., nu era înțeleasă bine mântuirea și locul, maniera învierii, unii creștini târau la judecată pe frații lor de credință în fața magistraților păgâni, existau neînțelegeri în legătură cu locul și participarea femeilor în adunarea bisericii etc.

În plus, ca și în alte părți, autoritatea apostolică, spirituală, a lui Pavel era pusă sub semnul întrebării de unii membrii ai bisericii. Printre adversarii lui Pavel erau unii cu înclinații spre filosofia elenistă, apoi greci și iudei afectați de curentul eretic al gnosticismului, fanatici și fundamentalști care socoteau că botezul (autorul, cine l-a administrat) și credința (puterea ei, a mărturisirii, dovedirea ei în fapte pe măsură – care să fie observate, însă, și apreciate ca atare de oameni), le acordau o anume superioritate în biserică, o autoritate apropiată de cea a lui Hristos. Intelectualii din biserică erau influențați de antropocentrismul grec (Pavel era teocentric în gândire, hristocentric) și credeau cu tărie în supremația minții

asupra materiei, asupra voinței, în supraviețuirea spiritului indiferent de problemele de moralitate ale trupului, și în irelevanța învierii trupului (considerau că spiritul este superior trupului, și că nu este nevoie de înviere fizică). Ei își pierduseră interesul pentru teologia crucii (1 Cor. 1:10) și erau entuziasmați, în schimb, la gândul domniei lor prezente cu Hristos, de unde rezulta irelevanța vieții prezente în trup: ei trăiau într-o „mântuire realizată” în prezent, în care comunicau direct cu lumea spirituală, cu îngerii, în limbi divine și aveau puteri deosebite (daruri), e drept, nu neapărat în contextul unei vieți sfinte.¹²

Pavel scrie această epistolă ca să îndrepte această situație, să repună în drepturi dragostea între frați, spiritul de slujire, respectul față de Cina Domnului, să le dea învățătură despre căsătorie, despre înviere, despre ordinea închinării în biserică, despre lucrarea Duhului între ei (daruri, profeție). Epistola aceasta este de o importanță fundamentală pentru creștini, ea arată că răspândirea credinței și înființarea de biserici noi, include, adesea, și numeroase probleme în înțelegerea și trăirea vieții creștine, dar că harul lui Dumnezeu și Cuvântul Său, dat prin autoritate apostolică, oferă o învățătură clară, sănătoasă, în stare să mustre și să direcționeze credincioșii într-o părtășie bună, într-o trăire entuziastă și sfântă a mântuirii.

4.6 Epistola 1 Corinteni: unitatea și structura ei

Este destul de probabil că epistola a fost compusă de-a lungul câtorva zile și reflectă, astfel, atât linia gândirii lui Pavel, cu posibilele ei discontinuități, cât și ordinea în care i-au parvenit informațiile din Corint. Teoriile potrivit cărora cititorii epistolei ar fi intervenit asupra conținutului, înglobând eventual și pasaje din scrisoarea care actualmente lipsește, au fost combătute cu argumente valide, bazate chiar pe autoritatea apostolică pe care o subliniază Pavel în epistolă și

¹² Ellis, *Pauline Letters*, 39-45.

pe condițiile istorice care pot explica ușor eventualele discrepanțe aparente.¹³ Tensiunea ușoară între cap. 4 și 5 (ori 6 și 7) ori cea dintre 4:19 și 16:5-9 (*cf.* lungimea călătoriei lui Pavel), sau între atitudinea strictă față de mesele de la templele păgâne, în cap. 10:14-22, și părerile mai largi exprimate în cap. 11, se pot explica și prin natura complexă și contradictorie a controverselor corintenilor.¹⁴

Epistola este construită conform regulilor retoricii grecești, și, urmând împărțirea lui J.D.G. Dunn, se pot distinge următoarele elemente:¹⁵

1:1-3	<i>Praescriptio</i>
1:4-9	<i>Exordium</i> (rugăciune de mulțumire, <i>proemium</i>)
1:10-17	<i>Narratio</i> (prezentarea situației, Note biografice)
1:18-15:57	<i>Probatio</i> (patru sub-secțiuni) ¹⁶
	a. 1:18 - 4:21, unitate prin înțelepciune, prin acceptare, prețuire și slujire,
	b. 5:1 - 11:1, Unitatea Bisericii în puritate, în priorități,
	b. 11:2 - 14:40, Unitatea Bisericii în închinare, în slujire și mărturie, în iubire frățească

¹³ J.C. Hurd, *The Origin of 1 Corinthians*, London: SPCK, 1965, Similar, J.D.G. Dunn și W.G. Kümmel..

¹⁴ M.C. de Boer, „The Composition of 1 Corinthians”, *NTS* 40 (1994), 229-245, dezvoltă ipoteză conform căreia Pavel a scris epistola în două etape: cap. 1-4 după ce a primit vești de la „ai Chloe”, iar cap. 5-16 după ce a venit grupul lui Ștefan, Fortunat și Ahaic.

¹⁵ H.D. Betz și M.M. Mitchell, „Corinthians, Second Epistle to”, în D.N. Freedman (ed), *The Anchor Bible Dictionary*, vol 1, New York: Doubleday, 1992, 1148-1154. *Cf.* Dunn, *1 Corinthians*, 24-25.

¹⁶ Dunn distinge aici 4 secțiuni majore; Collins observă 6 secțiuni: 1:18-4:21, 5:1-7:40, 8:1-11:1, 11:2-34, 12:1-14:40, 15:1-58, *cf.* R.F. Collins, *First Corinthians*, Colledgeville, MN: Liturgical Press, 1999, 30-31.

d. 15:1 - 57, Unitate în nădejdea învierii

15:58 *Peroratio*
 16:1-24 *Conclusio*

Pe de altă parte, scrisoarea s-ar putea împărți și altfel, anume în două mari părți: secțiunea 1, corespunzătoare problemelor semnalate de cei din casa Chloeii (1-6), și secțiunea 2, corespunzătoare problemelor semnalate de cei din grupul lui Ștefan, Fortunat și Ahaic (7-15). Aceste secțiuni pot fi puse în evidență și în cadrul argumentului în sine al epistolei (1:17-6:20; 7:1-15:58).

Introducere: 1.1-9

Salutări, 1.1-3

Rugăciune, *exordium*, 1.4-9**Conținut:** 1.10-15.58**A. Răspunsuri pentru cei din familia Chloeii, 1.10-6.20***Narratio:* divizarea din Corint (partidele), 1.10-16

Grecii, iudeii și înțelepciunea crucii, 1.17-31

Înțelepciunea creștinilor și Duhul Sfânt, 2.1-16

Narratio: o teologie despre slujitorii Bisericii, 3.1-23

Pavel și corintenii: autoritatea apostolului, 4.1-21

Creștinii și moralitatea familiei, 5.1-13

Creștinii și procesele cu păgânii, 6.1-8

Creștinii și problema adulterului, 6.9-20

B. Răspunsuri pentru Ștefan și ceilalți, 7.1-15.58

Despre căsătorie: relații în familie, divorț, 7.1-16

Despre starea socială a creștinului - robia, 7.17-24

Despre căsătorie: feciorie, logodnă, căsătorie, 7.25-40

Despre mesele păgâne și închinarea păgână, 8.1-13
 Drepturile slujitorului creștin, 9.1-15
 Modelul de viață al lui Pavel, 9.16-27

Inchinarea la idoli, Israel și Biserica, 10.1-14
 Închinarea: masa idolilor și masa Domnului, 10.15-33
 Închinarea și teologia Capului responsabil, 11.1-16
 Închinarea la masa Domnului, 11.17-34

Teologia darurilor spirituale, 12.1-31
 Supremația dragostei ca dar spiritual, 13.1-13
 Dragostea și profeția, vorbirea în limbi, 14.1-40
 Învierea și evanghelia, motivația sfințeniei, 15.1-58.

Încheiere: 16.1-18

Planuri și îndemnuri finale, 16.1-18

Salutări finale, 16.19-24

4.7 Epistola 1 Corinteni: argumentul epistolei

Argumentul primei epistole către corinteni poate fi analizat prin urmărirea elementelor retorice evidențiate mai înainte, precum și prin folosirea detaliilor de structură internă ale epistolei (diferențele de ton și temă la trecerea dintre capitolele 4-5, 6-7).

1:1-9 **Introducere** (*praescriptio* și *proemium*)

A. salutări, *salutatio* (1:1-3)

B. rugăciune de mulțumire, *exordium* (1:4-9)

În primele versete întâlnim introducerea propriu-zisă, și rugăciunea de mulțumire care cuprinde elementele de construire a ethosului (apropiere de auditoriu, apreciere) și a proemium-ului (anunțarea principalelor linii ale argumentului). Pavel recunoaște darurile Corintenilor (vorbire, cunoștință etc.), dar atrage

atenția asupra nevoiei de a trăi „fără vină”, întăriți de Hristos, până la a doua sa venire. Introducerea aceasta a fost caracterizată ca una din cele mai „reci” introduceri ale lui Pavel, a doua după introducerea din Galateni, deoarece Pavel își manifestă deschis mâhnirea și își pregătește un reproș bine argumentat. Sostene, însoțitor al lui Pavel și, probabil, secretarul care scrie scrisoarea, a fost conducător al sinagogii din Corint (Fapte 18 :17).

1:10-15:58 **Conținut:** diverse probleme și răspunsuri
(*narratio* și *probatio*)

Prezentarea situației (*narratio*) și a argumentelor epistolei (*probatio*) se împletesc în 1 Corinteni și, în principal, conturează două secțiuni principale: A. răspunsul lui Pavel către cei din casa Chloeii (1-6), și B. răspunsul către cei din grupul lui Ștefan (7-15).

A. 1:18-6:20 Răspuns față de raportul celor din casa Chloeii

Narratio (1:10-16; 3:1-23): corinteni sunt împărțiți în partide, după numele celor care i-au botezat sau pe care îi preferă ca abilități retorice sau de conducere (Pavel, Apolo, Chifa, Isus).

Probatio (1:18-6 :20): Evanghelia lui Pavel în contrast cu corinteni. Pavel se dezice de dezbinările lor și, cu argumente teologice și biografice, îi mustră pentru lipsa lor de înțelepciune. Pastorii și misionarii, învățătorii, sunt darul lui Dumnezeu pentru Biserică în vederea slujirii ei, a creșterii ei, și nu ar trebui să fie motive de dezbinare. Este interesant de urmărit faptul că Pavel folosește un set de

expresii standard de delimitare a sa față de problemele sau atitudinile celor din Corint, prin care indică foarte clar nevoia de un alt standard de credință și viață.

Argumentul 1: (1:17-31)

Pavel își delimitează chemarea afirmând că: „Hristos m-a trimis nu să botez, ci să proclam evanghelia...”

Evanghelia lui Hristos, așa cum o predică Pavel, nu reprezintă expresia înțelepciunii omenesti. Evanghelia lui Hristos este o „nebie” pentru greci (are o logică neobișnuită, premize neobișnuite: vorbește despre păcat, despre înviere în trup spiritual, despre viață veșnică, despre unitatea credincioșilor prin credința în Hristos) și este ceva „scandalos” pentru evrei (le răstoarnă paradigmele religioase, sau le împlinește într-un mod neașteptat, necanonic), Totuși, ea reprezintă înțelepciunea lui Dumnezeu pentru toți oamenii, indiferent de cultură și pretenții. Corinteni au căzut în capcana de a dori să trăiască după înțelepciunea și pretențiile lumii grecești și a celei evreiești, și uită că nu se pot lăuda decât cu Hristos însuși (1:17-31).

Argumentul 2: (2:1-6:19)

Pavel are o poziție critică față de imaturitatea corintenilor: „cât despre mine, fraților, eu...” (2:1)

El se delimitează de importanța pe care corinteni o dau oratoriei, priceperii filosofice și artistice. Prin contrast, el vrea să se vadă că în ce-l privește, el este un om obișnuit care se bazează pe Isus Hristos și jertfa lui, și vestește o înțelepciune a lui Dumnezeu, o înțelepciune care

depășește mintea omenească. Această delimitare clară este subliniată și de o a doua precizare de tipul: „cât despre mine, fraților,...” (3 :1), care continuă prezentarea situației generale (fragmente de tip *narratio*).¹⁷

Pavel se referă apoi la patru greșeli distincte ale corintenilor, selectate din lista mai lungă adusă la cunoștința lui de cei ai Chloei și de Ștefan, și îi muștră pe credincioșii din Corint pentru imaturitatea lor (secțiune parenetică).

În capitolul 3 Pavel îi muștră pe destinatari că nu sunt oameni spirituali, ci au doar o înțelepciune omenească. Corintenii aplicaseră la Biserica modelul școlilor grecești care se organizau în jurul filosofilor și se aflau mereu în dispută și contraziceri. Ei n-au înțeles că Pavel, Apolo, și Chifa sunt doar slujitori ai lui Hristos, nu conducători de partide; pe ei Dumnezeu i-a dăruit Bisericii și doar Hristos este centrul vieții lor. Fiecare credincios trebuie să lucreze cu responsabilitate la creșterea Bisericii și la unitatea ei (cap. 3:16-23 prezintă Biserica prin imaginea Templului Duhului Sfânt). Astfel, Biserica are alte standarde decât cele ale democrației intelectuale și politice din cetatea greco-romană. Pasajul 3:10-14 conține versetele faimoase despre încercarea lucrării fiecărui creștin prin judecata (testul) focului, în ziua judecării, care va dovedi cu ce valori și-a construit fiecare viața.s

În cap. 4, Pavel demonstrează că autoritatea sa apostolică se bazează pe lauda pe care o dă

¹⁷ Elementele discursului retoric pot fi întâlnite parțial și în alte părți în discurs. Ele se împletesc, se succed conform logicii normale și conform impulsului sentimental al autorului. În general, însă, structura mare a mesajului epistolar nu este afectată.

Domnul – nu omul, pe mărturia Domnului care i-a scos din multe încercări, pe caracterul dovedit în diverse greutăți, pe puterea lui Dumnezeu, nu pe vorbe. Împărăția lui Dumnezeu nu stă în vorbe sau certuri, ci în puterea Duhului Sfânt (4:20).

În cap. 5-6, Pavel îi ceartă pe corinteni pentru un alt aspect în care s-au lăsat influențați de cultura păgână: viața imorală. Disprețul grecesc față de trup și față de materie și prețuirea cu precădere a sufletului și a minții i-a condus pe unii trăiască în adulter și să își justifice această trăire. Pavel discută despre adulter și curăție într-un fel de structură circulară: 5:1-13, 6:12-20, la mijloc fiind o secțiune de muștrare (cf. punctul patru).

În ce privește adulterul, Pavel recuperează și afirmă importanța trupului omenesc: trupul nostru aparține de fapt lui Hristos, este Templul Duhului Sfânt (o imagine personalizată a Templului: și Biserica, în întregul ei a mai fost prezentată ca Templu al Duhului Sfânt), și trebuie să fim demni de El, una cu El, nu una cu păcatul (6:13, trupul este pentru Domnul și Domnul este pentru trup).¹⁸

¹⁸ Expresia citată de Pavel – și pe care corinteni o foloseau des este: „pânțele este pentru mâncăruri și mâncărurile sunt pentru pântece și Dumnezeu le va distruge pe amândouă.” Ceea ce se înțelegea prin această expresie eufemistică era părerea de influență grecească conform căreia că „dotările fizice sunt pentru activități sexuale, iar activitățile sexuale sunt lucrarea normală, naturală, a acestor dotări; iar Domnul, în final, le va distruge pe toate; astfel, ele nu trebuie tratate cu mare atenție, pentru că nu au nici un viitor”. Necazul era că prin această punere a problemei corinteni își justificau viața de păcat. Pavel dezvoltă o altă linie de gândire și le spune că, de fapt, trupul și dotările lui sunt sfinte, aparțin Domnului și trebuie să exprime sfințenia lui Dumnezeu. Pavel folosește des citatele în 1 Corinteni

4. În cap. 6 (6:1-11) imaturitatea corintenilor se vede și în neînțelegerile dintre ei. În timp ce nu pot judeca o problemă de adulter, ei se lasă purtați de dușmăni și se târăsc unii pe alții în fața tribunalelor păgâne. Pavel îi învață că ei ar trebui să fie în stare să se judece între ei, cu dreptate, și chiar, în extremis, să suporte mai degrabă să fie nedreptățiți decât să dea o mărturie proastă, târându-se jalnic unii pe alții, prin sălile de judecată ale Corintului păgân. Încurajarea teologică pe care le-o dă este că ei vor judeca lumea și chiar și pe îngeri, cu atât mai mult neînțelegerile dintre ei.

B. 7:1-15:57. Răspunsul către Ștefan, Fortunat și Ahaic

Expresia „cu privire la lucrurile despre care mi-ați scris, eu cred... etc.” din 1 Cor. 7:1, marchează o discontinuitate importantă și de aici începe cel de al doilea răspuns al lui Pavel către corinteni, anume către grupul lui Ștefan, Fortunat și Ahaic. Partea de descriere, *narratio*, este cuprinsă în vs. 1 (este vorba de o scrisoare sau de un mesaj oral despre deruta etică și teologică a corintenilor) iar Pavel prezintă răspunsul său cu privire la diversele probleme în care a fost consultat (*probatio*). Astfel, Biserica era nelămurită de mai multe probleme legate de viața de sfințenie în căsătorie, de atitudinea creștinului față de robie (legătura între starea socială și mântuire), de relațiile care trebuie stabilite cu lumea păgână (în ce privește hrana jertfită idolilor, mesele obișnuite și invitațiile la

(este posibil ca și expresia: „toate îmi sunt îngăduite” să fie un citat din vorbele corintenilor, pe care Pavel îl combate).

diverse gazde, precum și atitudinea la mesele speciale dedicate idolilor, ori la masa de Cina Domnului), de darurile spirituale (extaz, vorbire în limbi, proorocie, ordine la închinare), credința în înviere etc.

Argumentul 1: (7:1-11:34)

Aici este unul din capitolele majore din NT despre căsătorie. Mai întâi, Pavel face limpede că în viața creștină există loc și pentru celibat (un exemplu era chiar Pavel, se pare că și Barnaba), după cum este loc, bineînțeles, și pentru căsătorie (așteptarea cea mai normală pentru viața unui om). Una nu este mai sfântă decât cealaltă (existau grupuri de orientare gnostică, eretică, pentru care idealul sfințeniei creștine era ascetismul, evitarea căsătoriei). Sfințenia însă înseamnă maturitate, curăție, nu ascetism. De aceea și Pavel va discuta maturitatea creștină în trei domenii importante: 1. în căsătorie, 2. în viața socială, 3. în închinarea din adunare și la masa Domnului.

Sfințenia în căsătorie implică înțelegerea responsabilității soților între ei și față de Dumnezeu (7:1-16, 25-40). Pavel atrage atenția că, într-o lume imorală, căsătoria este o soluție pentru o viață frumoasă și sfântă (din pricina adulterului, fiecare femeie trebuie să își aibă soțul ei, și fiecare bărbat să își aibă soția sa). Concepția lui Pavel despre sfințenia în căsătorie subliniază egalitatea celor doi soți în responsabilitățile unuia față de celălalt. Căsătoria trebuie păzită de adulter și de aceea nu se recomandă vreo întrerupere a legăturilor celor doi soți (un singur caz e acceptat: un timp anume, definit, relativ scurt, și dedicat pentru post sau pentru un timp de rugăciune). Cei doi

soți creștini nu trebuie să caute sau să accepte divorțul. În cazul căsătoriilor în care doar unul dintre soți a devenit creștin, partenerul creștin (soț sau soție), nu trebuie să caute divorțul. Soțul creștin nu trebuie să părăsească familia în nici un caz, pentru că așa, rămânând în familie, poate fi un exemplu și un motiv de sfințenie și mântuire atât pentru partenerul său cât și pentru copii. În continuare, Pavel este paradoxal. Pe deoparte, el afirmă că este bună căsătoria, pe de alta sugerează că mai bine ar fi ca lumea să urmeze exemplul său personal, adică să fie celibatari (7:7-8). În 7:25-40 este arătat și motivul: în vremuri dificile, căsătoria adaugă noi greutăți asupra oamenilor, iar Pavel ar vrea să-i scutească pe tineri. Mai departe, fără să adopte un ton descurajant, el fixează standardele căsătoriei, arătând că prioritatea soțului creștin este soția, iar a soției creștine este soțul. Sfințenia înseamnă dedicare, nu neglijare.

În particular, în 7:17-30, Pavel dezvoltă un argument interesant legat de greutățile generale și de solicitările prezentului. El afirmă în 7:26 și 29 că acum e „strâmtorare” (viața prezentă este plină de lipsuri), iar vremea s-a „scurtat” (adică venirea Domnului este aproape). În consecință, trebuie înțeles că viața prezentă și prioritățile ei vor trece, fiind înlocuite de viața viitoare cu noile ei priorități și sisteme. De aceea, creștinul nu ar trebui să fie legat foarte tare nici de bucuriile de aici, nici de tristeți (durerei, lacrimi), nici de averi, nici de afaceri, nici de starea de rob ori om liber, nici chiar de căsătorie, ci să trăiască în toate ca pentru Domnul știind că „lumea și chipul ei vor trece”. În ce privește robia, situația este mereu relativă: omul liber este rob al lui Dumnezeu, iar cel rob este un eliberat al lui

Dumnezeu. Totuși, nu recomandă resemnarea, ci, dacă cineva poate, să întreprindă acțiunile necesare pentru a se elibera (libertatea este mai bună decât robia, cf. 7:21). Iar dacă cineva este liber, să nu își vândă libertatea și să nu se facă rob oamenilor (7:23).

Viața în Biserică necesită înțelepciune față de cei cu cuget mai slab (8:1-10:33). Aici este reluată tema „creștini tari – creștini slabi” din Epistola către romani 14. Pavel demonstrează că este importantă libertatea personală dar și mărturia creștinului față de alții (aceasta fiind legată de sensibilitatea celorlalți față de subiectele discutabile). De exemplu, era acceptabil să se mănânce carnea rămasă de la jertfele idolilor, pentru că idolii nu înseamnă nimic (cap. 8), dar a participa la mesele idolatre, în temple sau case, era o greșeală pentru că se intra într-o relație de închinare, de comuniune cu demonii (cap. 10). Dacă la masă cineva servea mâncare cumpărată de la templele idolilor, jerfită idolilor, nu era o problemă în sine, dar dacă se atrăgea atenția asupra acestui fapt, adică dacă cineva era sensibil față de acest subiect, având anumite reticențe, atunci Pavel recomandă abținerea de la mâncarea acestei hrane spre a nu fi motiv de poticnire pentru cineva „să nu fiți o pricină de poticnire nici pentru Iudei, nici pentru Greci, nici pentru Biserica lui Dumnezeu” (10:32). Carnea, hrana, e neutră în sine din punct de vedere religios, dar conotațiile ei preparării ei pot tulbura pe unii creștini slabi, care veneau dintr-un context păgân. Creștinul matur este responsabil să nu îl facă să cadă pe creștinul mai slab, căci și pentru acesta a murit Hristos, și în astfel de situații să se ferească de meniurile discutabile. Tot ce are

legătură cu masa trebuie făcut spre slava lui Dumnezeu și cu atenție la cugetul altuia ca libertatea mea să nu îl facă pe el să se tulbure.

Crezul lui Pavel despre drepturile și datoriile lucrătorului creștin (cap. 9) este prezentat în cadrul secțiunii despre datoria creștinului tare față de cel slab, despre contextualizarea credinței și raportarea la obiceiuri, și despre mărturie. El s-a făcut totul pentru toți, ca să îi poată câștiga pe toți la Hristos (9:20-21). El a vestit evanghelia fără plată în Corint dar apără principiul biblic ca misionarii și pastorii, învățătorii Bisericii, să fie sprijiniți financiar de Biserică dacă s-au dedicat în întregime slujirii (9:8-19). În rest, Pavel își prezintă hotărârea și dedicarea slujirii sale, ca în termenii hotărârii și dedicării unui sportiv profesionist care trăiește disciplinat, cu reguli clare, cu valori înalte, în așa fel încât să obțină premiul alergării.

Comportamentul în biserică și participarea la Cina Domnului trebuie să reflecte principiile scripturii, respect, unitate frățească (11:3 - 34). Tot în virtutea contextului cultural păgân, Biserica din Corint înțelesese masa Domnului în mod greșit. Pavel le atrage atenția că nu este orice fel de masă, ci una cu înțeles special, spiritual.

Argumentul 2: (12:1-14:40)

Unitatea spirituală a bisericii se păstrează prin folosirea darurilor Duhului în armonie, slujire, și dragoste. Cu privire la aceste daruri, Pavel le comunică fraților din Corint câteva principii fundamentale ale vieții creștine:

În Biserică, oamenii se completează unii pe alții: ei primesc diverse daruri ale Duhului Sfânt în vederea zidirii Bisericii (cap.12). Împreună, ei

formează un trup, un templu, și trebuie să respecte unii pe alții, deoarece, de fapt, prin darurile lor ei se completează unii pe alții. Important este întregul, aceasta este ceea ce are în vedere Duhul lui Dumnezeu.

În ierarhia darurilor spirituale, darul suprem este dragostea, fără de care nici o slujire nu este posibilă și nu este suficient de bună: nici vorbirea în limbi (extazul), nici profetia, nici caritatea, nici jertfirea de sine sau martirajul, nici învățătura sau cunoștința (cap. 13). Aceste adevăruri sunt exprimate cu precădere în capitolul 13, care este unul din cele mai frumoase poeme închinare dragostei. Corintenii înclinau să creadă că importante sunt darurile spectaculoase, extazul, vorbirea în limbi. Pavel pune pe primul loc dragostea, iar pe al doilea profetia – mai ales sub formă de învățătură și predicare, oricum, profetia înțeleasă ca mesaj clar, scriptural, pentru oameni, pentru edificarea Bisericii.

În Biserică este de preferat slujirea matură, bazată pe dragoste și pe comunicarea clară a evangheliei, în detrimentul lucrărilor care aduc doar o edificare personală, subiectivă, și care sunt bazate pe extaz, sau sunt greu de înțeles (cum ar fi cazul vorbirii în limbi)s. Locul în Biserică pentru aceste slujiri din urmă este limitat în mod evident de Pavel, chiar dacă nu apare o împiedicare totală a lor (cap. 14). În privința aceasta, Pavel pare să restrângă foarte tare vorbirea în limbi, pe care cu greu o îngăduie în Biserică (o condiționează de existența traducătorilor și o socotește secundară unui mesaj clar dat prin profetie). Vorbirii extatice în limbi i se dă un loc restrâns, acasă, pentru uz personal eventual, nu în Biserică, lăsându-se să

se înțelege faptul că ea nu denotă maturitate sau un mesaj esențial Bisericii. Pe ansamblu, în Biserică primează slujirea celorlalți, a comunității.

Argumentul 3: (15:1-57)

Mărturia Bisericii în societate și forța ei evanghelică depind de claritatea teologică a nădejzii creștine (de motivația vieții creștine) și de sfințenia vieții personale. De aceea, aceea corintenii trebuie să înțeleagă importanța și realitatea învierii. Pavel face aici una din cele mai elegante și mai bine prezentate demonstrații de logică din NT (folosește excelent elementele de premiză majoră, minoră și concluzie), prin care dovedește realitatea învierii și felul în care va avea loc, plecând de la învierea istorică a lui Isus, și ajungând la învierea credincioșilor, în viitor. Realitatea învierii este o motivație fundamentală pentru sfințenia personală și o temelie importantă a credinței. Accesul în viitorul binecuvântat al omenirii nu este posibil fără înviere. O mântuire completă include învierea și, așa cum i-am semănat primului Adam, în naștere și moarte, la fel îi vom semăna și celui de al doilea Adam – Hristos, în înviere și viața glorioasă, fără păcat.

15:58 *Peroratio* (idei finale)

16:1-18 *Încheiere*

exhortatio: secțiune parenetică: sfaturi despre dărnicie

postscriptum: rugăciune finală

4.8 Epistola 1 Corinteni: teme teologice

1. Discutați ce rol are înțelepciunea naturală, argumentele retorice, în experiența convertirii sau în evanghelizare, conform 1 Corinteni.
2. Prezentați contextul și caracteristicile certurilor de partidă din Corint. Pot fi întâlnite astfel de situații și în prezent? Dați exemple. Care este soluția lui Pavel pentru aprecierea liderilor Bisericii?
3. Care sunt reperele cardinale în evaluarea darurilor spirituale și în practicarea lor în biserică? Este posibilă vreo ierarhizare a darurilor spirituale? Arătați care este perspectiva lui Pavel.
4. Identificați principiile lui Pavel despre viața în familie: ce loc are celibatul între creștini, conform 1 Corinteni? Care sunt prioritățile căsătoriei și cum se raportează acestea la slujirea lui Dumnezeu, conform 1 Corinteni?
5. Prezentați teologia lui Pavel despre trupul creștinilor, așa cum apare ea în 1 Corinteni (trupul este al Domnului, Domnul este pentru trup; trupul nu este pentru adulter; trupul soției este al soțului, respectiv trupul soțului este al soției etc.).
6. Prezentați învățătura lui Pavel despre Biserică ca Templu al Duhului Sfânt și trup al lui Hristos, în 1 Corinteni.
7. Explicați esența argumentului lui Pavel despre înviere, în 1 Corinteni 15. Care sunt diferențele între viața de acum și cea de după înviere, conform 1 Corinteni? De ce este importantă învierea pentru evanghelie, pentru credința creștină?

4.9 Epistola 2 Corinteni: autor și autenticitate

Nu multe din scrierile NT oferă o continuare, un al doilea volum în să se observe cum s-au rezolvat problemele amintite în primul volum, cum au evoluat personajele, cum s-au schimbat împrejurările. Evanghelia lui Luca și Faptele Apostolilor sunt un astfel de exemplu, și, desigur, 1 și 2 Corinteni (de asemenea, 1 și 2 Tesaloniceni).

În privința aceasta, 2 Corinteni este o epistolă de maximă importanță pentru că vedem cum a reacționat o biserică la intervenția fermă apostolică și pastorală a lui Pavel, și pentru că, în același timp, Cuvântul lui Dumnezeu abordează din noi perspective subiecte esențiale pentru viața și credința noastră (semnele distinctive ale unei slujiri apostolești adevărate, semnificația disciplinării în biserică, comparație între legământul cel vechi și cel nou, teologia dărnicii și a închinării față de Domnul prin daruri de bună voie etc.).¹⁹

Epistola are ecouri în câteva versete din 1 Tim. 2:13-15 (2 Cor. 11:1-3), și tot referiri implicite se întâlnesc și în scrisoarea lui Ignatius către *Filadelfieni* 6:3 (2 Cor. 1:12, 11:9, 12:4, 12:16). Policarp se referă la ea în scrisoarea sa către creștinii din Filipi, *Filipeni* 2.2 (2 Cor. 4:14, ori, posibil, o referință la 1 Cor. 6:14), și *Filipeni* 6:2 (cf. 2 Cor. 5:10). Marcion o recunoaște drept o scrisoare paulină și o include în selecția sa (cca. 139-144 dH), iar Tertullian îl combate cu privire la felul în care folosește el 2 Cor. 3:6-18, 4:1-7, 5:1-10.²⁰

¹⁹ M.E. Thrall, *A Critical and Exegetical Commentary on the Second Epistle to the Corinthians*, vol.1: Introduction and Commentary on II Corinthians I-VII, Edinburgh: T&T Clark, 1994, 1-2; H. Marshall, St. Travis, I. Paul, *Exploring the New Testament. The Letters and Revelation*, vol. 2, London: SPCK, 2002, 91.

²⁰ Tertullian, *Adversus Marcionem*, v.xi-xii., cf. Thrall, *II Corinthians I-VII*, 2-3.

4.10 Epistola 2 Corinteni: integritatea textului

2 Corinteni are un caracter mai puțin omogen decât 1 Corinteni, conține mai multe digresiuni și discontinuități. Astfel, pasajele din 2 Corinteni 9:15 și 2 Corinteni 10:3 prezintă o asemenea discontinuitate care sugerează existența a două scrisori diferite, combinate, în final, într-una singură. Referințele din 2 Corinteni 2:4 și 7:8, 10:9-11, au inițiat numeroase discuții cu privire la identitatea scrisorii „dure” (scrisoarea „întristării”), care a adus și supărare, dar și la dezvinovățiri vehemente. În principal, există trei variante de interpretare a „scrisorii dure” din corespondența corinteană:

- a. scrisoarea „dură” este 1 Corinteni.
- b. scrisoarea „dură” nu ne-a parvenit (2 Corinteni ar putea fi, de fapt, cea de-a treia scrisoare).
- c. scrisoarea „dură” este în 2 Corinteni 10-13.

Problema este că, după ce are loc un fel de apropiere între Pavel și cei din Corint, în cap. 1-9, chiar o participare în lucrare, prin donații și ajutoare (cap. 8-9), tonul scrisorii se schimbă brusc și devine dur, ferm, antagonistic. De aici, interpretarea că 2 Corinteni 10-13 reprezintă o scrisoare separată, posibil anterioară porțiunii 2 Corinteni 1-9, dar atașată acesteia, mai târziu.²¹ Unii comentatori merg mai departe, propunând că și 2 Corinteni 1-7, 8-9, și 10-13 reprezintă fragmente diferite din corespondența bogată pe care au purtat-o corintenii cu Pavel.²²

Astfel, F. Just sugerează că ar putea fi vorba chiar de 5 astfel de fragmente, sau scrisori:

²¹ Teza aceasta este dezvoltată cu argumente solide de F.B. Watson, „2 Corinthians x-xiii and Paul's Painful Letter to the Corinthians”, *The Journal for Theological Studies* 35 (1984), 324-346. Vezi un răspuns scurt în Marshall et al., *Letters and Revelation*, 94-95.

²² Marshall et. al, *Letters and Revelation*, 93-94.

A = 2 Corinteni 2:14 - 6:13; 7:2-4 (Pavel își apără apostolia împotriva diverșilor oponenți)

B = 2 Corinteni 10:1 - 13:10 (scrisoarea „lacrimilor”, „dură”, cf. 2 Cor 2:3-4; 7:5, 12)

C = 2 Corinteni 1:1 - 2:13; 7:5-16; 13:11-13, (o scrisoare a „împăcării”)

D = 2 Corinteni 8 (tema secțiunii este organizarea colectei pentru săracii din Ierusalim)

E = 2 Corinteni 9 (instrucțiuni suplimentare pentru organizarea colectei pentru Ierusalim)

Relația tensionată dintre Pavel și corinteni este prezentă în întreaga scrisoare 2 Corinteni, însă (ca și în 1 Corinteni), și nu este de mirare că, la un moment dat, ea răbufnește violent (cap. 10-13), sau determină autorul la schimbări bruște de direcție.²³ În afară de aceasta, între 2 Corinteni 1-9 și 2 Corinteni 10-13 există legături clare, de exemplu: 1:17 // 10:2 ; 2 :9 // 10:5-6 ; 3 :1 // 10:12 ; 5:12 // 10:12 ; 6:4-5 // 12:10.²⁴ Pe lângă acestea, mai poate fi notată și prezența unor teme comune de importanță majoră pentru momentul scrierii epistolei: tema suferinței apostolului și a glorificării corintenilor (1:5-10 // 11:23-29, 13:4); tema vorbirii clare, a cuvântului ținut, a mărturiei bune (1:16-20 // 13:1); tema pedepsirii și iertării celor vinovați – și a implicării speciale a lui Pavel (2:1-11 // 12:20-21, 13:2, 10). Diferența de ton care ar mai separa încă secțiunea 2 Corinteni 1-9 de 2 Corinteni 10-13 nu dispăre, dar devine, astfel, tot ușor de înțeles. Este posibil ca redactarea scrisorii să fi prins două momente diferite, cel de al doilea fiind prilejuit de noi vești alarmante, după cum este posibil ca o persoană energică așa cum este Pavel să își fi reținut prea mult observațiile tăioase, și să năvălească tumultos cu acest subiect, imediat ce a încheiat subiectele mai

²³ J. Murphy-O'Connor, *The Theology of the Second Letter to the Corinthians*, New Testament Theology, Cambridge: Cambridge University Press, 1991, 11-12.

²⁴ Marshall et. al, *Letters and Revelation*, 102-103.

liniștite. Nu în ultimul rând, în ciuda acestui contrast, sau reveniri din cap. 10-13, nu poate fi ignorat paralelismul retoric perfect, echilibrul argumentului scrisorii: tonul și subiectul certării de la început revine la sfârșit.

4.11 Epistola 2 Corinteni: ocazia scrierii

Relația lui Pavel cu biserica din Corint datează chiar de la începutul bisericii și a fost o relație vie, punctată de numeroase legături și discuții

Ocazia scrisorii este raportul pozitiv al lui Tit cu privire la participarea corintenilor ajutorarea creștinilor din Ierusalim, și Pavel folosește prilejul ca să le mulțumească, să îi încurajeze, să își apere slujirea apostolică, și, bineînțeles, să îi admonesteze pe cei care continuau să îi conteste autoritatea, pe acei corinteni care se lăsau manipulați de iudaizatorii îndrăzneți autodenumiți „apostoli”. Pavel va mai reuși o dată sau de două ori să viziteze Corintul (în 57, cf. Fapte 20:1-3; 2 Cor. 12:20-21, 13:1-3) și, posibil, după prima întemnițare, în intervalul 62-66).²⁵

Scrisoarea îi vizează în mod special pe denigratorii săi care veneau cu scrisori de recomandare (3 :1) și laudau elocvent virtuțile legământului Legii.²⁶ Pavel este forțat, astfel, să compare clar cele două legăminte în 2 Corinteni 3-4 și să

²⁵ Discuția relației lui Pavel cu corinteni folosește unele din ideile din notele de curs nepublicate, ale dr. L.L. Cranford, cf. www.cranfordville.com (sept., 2003).

²⁶ Problema adversarilor lui Pavel din 2 Cor este mai complicată: ei puteau fi iudaizatori, evrei palestinieni creștini, sau creștini eleniști de orientare iudaică. Câteva lucruri sunt sigure: erau creștini, împărtășeau o admirație deosebită pentru lege, erau versați în retorică și filosofie, se prezentau ca „apostoli aleși”, se opuneau lui Pavel. Cf. C.K.Barrett, *The Second Epistle to the Corinthians*, London: A & C. Black, 1973, E.E. Ellis, „Paul and his Opponents”, în E.E. Ellis, *Prophecy and Hermeneutic in Early Christianity: New Testament Essays*, Tübingen: J.C.B. Mohr, 1978, 78-113; B. Witherington iii, *Conflict and Community in Corinth: A Socio-Rhetorical Commentary on 1 and 2 Corinthians*, Grand Rapids, MA: Eerdmans, 1995.

denunțe sintezele lipsite de discernământ între legământul VT și cel nou prin Hristos (NT), de care se foloseau acești iudaizatori și, probabil, parțial, și Apolo (urmând curentul apologetic iudaic, la modă, al lui Philo din Alexandria).²⁷ În 2 Cor. 10-13 tonul apărării lui Pavel devine direct, tranșant, caustic, asemănător cu stilul din Galateni.

4.12 Epistola 2 Corinteni: argumentul epistolei

Formal, indiferent de interpretările adoptate, epistola poate fi împărțită în trei secțiuni, care corespund subiectelor distincte prezentate de Pavel și îmbracă aproape forma a trei discursuri diferite:

2 Cor. 1-7	2 Cor. 8-9	2 Cor. 10-13
Vrednicia apostolilor și slujba lor	Nevoia de dărnicie și binecuvântările dărnicii	Dovezile autorității apostolice a lui Pavel

Fiecare parte a argumentului poate fi descrisă cu ajutorul diviziunilor retorice cunoscute (împărțirile de mai jos sunt doar tentative, metodologice):

Secțiunea	1-7	8-9	10-13
<i>Proemium</i>	1:1-7	-----	10:1-2
<i>Narratio</i>	1:8-2:13	8:1-7	10:3-16
<i>Propositio</i>	2:14-17	8:8-11	10:17-18
<i>Probatio</i>	3:1-5:20	8:12-9:5	11:1-12:18

²⁷ Filon din Alexandria, ca. 20 îH – 50 dH, era foarte influent în perioada corespondenței corintene. Apologet major al credinței iudaice în contextul greco-roman, el înfățișase în culori foarte pozitive Legea vizavi de filosofia și religia greco-romană. Mystic și filosof prin formație, Philo reprezintă o culme a cugetării iudaice, un succes remarcabil în adaptarea culturală a iudaismului.

Peroratio 6:1-7:16 9:6-15 12:19-13:13.²⁸

După cum se observă, viața apostolului (a misionarului, ca generalizare), cu mărturia greutăților ei și a autorității dovedite în lucrare este o temă generală care apare și la începutul (cap. 1-7) și la sfârșitul epistolei (cap. 10-13). Epistola are o structură retorică destul de bine definită, de tip 1-2-1 (pledoarie-pareneză-pledoarie) și reprezintă un caz complex de argumentare juridică.²⁹

I. *Proemium* - Introducere (1:1-7).

a. *praescriptio epistolar* (1:1-2)

b. *exordium* - rugăciune de mulțumire (1:3-7)

II. *Narratio* – Prezentare pe scurt a contextului discuției (lucrare în Asia, vizită în Macedonia, în Iudea), cu nuanțe afective (*pathos* și *ethos*): apostolii sunt validați în lucrarea lor de izbăvirea lui Dumnezeu și de caracterul pe care îl dovedesc (1:8-2:13).

III. *Partitio*: Prezentare pe scurt a temelor (2:14-17)

a. Vrednicia apostolilor e dovedită de Dumnezeu (2:14)

b. Mesajul și slujirea apostolilor arată diferența între legământul cel nou și cel vechi, între viață prin har și moarte, prin păcat (2:16)

c. Există o mare deosebire între profeții falși și cei

²⁸ Diviziunile retorice sugerate reprezintă o prelucrare a celor propuse de B.K. Peterson, „Conquest, Control, and the Cross: Paul's Self-Portrayal in 2 Corinthians 10-13”, *Interpretation* 52 (1998), 258-270.

²⁹ Retorica juridică sau forensică este retorica procurorului în sala de tribunal. Ea folosește conceptele de *vinovăție* și *inocență*: „un discurs juridic este o prezentare elaborată, dinamică, a faptelor cu scopul de a convinge auditoriul de vina unei persoane sau grup de persoane în legătură cu un eveniment trecut”. Cf. S.E. McGinn, <http://www.jcu.edu/bible/NT/Paul/Corinthians/2cor.htm> (sept. 2003).

adevărați (2:15-17)

IV. *Probatio 1*: slujba și vrednicia apostolilor

Prima argument este o primă serie de dovezi în favoarea vredniciei apostolilor (3:1-5:21). Pavel folosește aici argumente de tip *ethos* – bazate pe demonstrarea caracterului apostolilor, de tip *logos* – bazate pe interpretarea Scripturii și pe logică, și de tip *pathos* – bazate pe recursul la suferințele apostolului.

a. Apostolii sunt apostoli adevărați și rezultatele slujirii lor se văd bine (Biserica este o „epistolă vie” (*ethos*, 3:1-6)

b. Apostolii reprezintă slujitorii unui legământ nou, glorios, al lui Isus, și nu al Legii (*logos*, 3:7-18)

c. Apostolii au trecut prin greutăți reale și au fost dovediți de Dumnezeu că sunt vrednici (*ethos* și *pathos*, 4:1-15)

d. Apostolii trăiesc prin credință și fac față suferinței, prigonirilor (*ethos*, 4:16-5:10). Argument apocaliptic, eschatologic.

e. Apostolii sunt ambasadori ai noii creații, ai împăcării cu Dumnezeu (*logos*, 5:11-21)

V. *Paraenesis 1*: Îndemnuri la viață sfântă (6:1-7:16)

a. vrednicia caracterului se arată în încercări (6:1-13).

Pavel se dă pe sine și pe ceilalți apostoli exemplu de credincioșie în încercări și de slujire.

b. îndemn la o viață sfântă, neamestecată cu lumea păgână (6:14-7:16).³⁰

³⁰ Pavel folosește expresia „jug nepotrivit”, care este, de obicei, aplicată logodnei, căsătoriei (cf. 1 Cor. 7:39), deși în context, această asociere este una generală.. În text pare să fie vorba de evitarea unei asocieri cu oamenii mânați de dorința de a obține un câștig mârșav din religie, de a stăpâni peste alții, care se dedau la calomnie și tot felul de acțiuni denigratoare cu privire la lucrătorii Domnului etc. Tema este un loc comun al NT (cf. Fapte 20:29; 1 Tim. 3:1-10; Tit 1:5-16, Mt. 20:25-27).

- VI. *Parenesis 2*: Îndemnuri la dărnicie creștină (8:1-9:15)
- a. caracterul se vede în dărnicie, în compasiune (8:1-24)
 - b. caracterul, dărnicia sunt răsplătite de Dumnezeu (9:1-15; argument deliberativ).³¹

VII. *Probatio 2*:

Cea de a doua serie de argumente se referă la apărarea lui Pavel. Este un argument stratificat bazat pe termenii complementari: A. merit personal – B. laudă din partea lui Dumnezeu (10:1-13:10)

A. Apărarea apostoliei: Pavel este constant în purtarea sa, un om de principii și un om spiritual (10:1-12)

B. Lauda lui vine de la Domnul (10:13-18)

A. Apărarea apostoliei: Pavel nu le-a fost povară și a suportat greutățile cu credincioșie pentru Hristos (11:1-33)

B. Lauda Domnului – viziunea cerească, ridicare la al treilea cer, țepușul însoțit de binecuvântarea lui Dumnezeu (12:1-10)

A. Apărarea apostoliei: vrednicia lui Pavel văzută din faptele lui și din fermitatea lui de părinte spiritual față de corinteni (12:11-21)

B. Lauda Domnului: Hristos vorbește prin Pavel într-un mod sesizabil de toți, apostolii au discernământ, sunt calificați pentru slujirea lor (13:1-10)

VIII. *Peroratio*, îndemnuri finale (13:11)

³¹ McGinn definește retorica deliberativă ca pe un mod de argumentare care folosește conceptele de onoare și avantaj, iar discursul deliberativ ca pe un discurs elaborat, prezentat dinamic, cu scopul de a convinge auditoriul că onoarea sau avantajele lor vor beneficia în viitor dacă se va acționa în sensul indicat.

IX. *Conclusio*, salutări și rugăciune (13:12-14)

Structura prezentată aici pleacă de la ideea unității retorice a epistolei, văzută în forma ei finală, în trei părți: autoritatea și slujba apostolilor, îndemn la dărnicie, autoritatea apostolică a lui Pavel. În mare, argumentul din 2 Corinteni se bazează pe o demonstrație de retorică juridică, tribunalul imaginar fiind chiar biserica din Corint, înființată de Pavel. În fața credincioșilor de aici, Pavel dovedește vrednicia apostolilor adevărați, arătând tăria lor în încercări, rezultatele muncii lor, gloria misiunii lor de proclamare a legământului nou al lui Isus, precum și dedicarea și jertfa lor prin nenumărate greutăți și suferințe, ceea ce îi diferențiază de apostolii falși.

Pledoaria lui Pavel se întrerupe în capitolele 6:14-9:15 ca să facă loc unei serii de sfaturi și îndemnuri la o viață de sfințenie, de mărturie înaintea oamenilor. Revenirea la tonul ferm al confruntării, în partea a doua a pledoariei (cap. 10-13) pare să indice, într-adevăr, o discontinuitate în argument. În același timp, însă, scrisoarea prezintă un anume echilibru stilistic prin această discontinuitate (un paralelism intern de tip 1-2-1, pledoarie-sfaturi-pledoarie) și exprimă bine, intens, gândurile lui Pavel pentru credincioșii din Corint, cu tehnica expunerii și a revenirii asupra subiectelor disputate.

4.13 Epistola 2 Corinteni: teme teologice

1. Explicați motivele iertării celui disciplinat (cap.2).
2. Faceți o comparație, pe două coloane între legământul vechi și cel nou, conform cap. 3.
3. Discutați asemănările și deosebirile învățaturii despre înviere din 1 Cor. 15 și 2 Cor. 5.
4. Rezumați învățătura despre dărnicie din cap. 8-9, și 11.
5. Faceți o listă cu dovezile apostoliei lui Petru, în cap. 4, 6, 11-12.